

In Schidis etiam antiquis legimus: Diebus Honorii
Arcadii facti sunt in Britannia aliqui calles à mari ad
mare. Romanorumque opus fuisse docet ipse Be-
da. Habitabant, inquit, Romani intra vallum (quod Se-
verum trans insulam fecisse commemoravimus)
ad plagam meridianam, quod civitates, fana, pontes, &
stratae ibidem factae usque hodie testantur. Hujusmodi viis
struendis Romani soliti sunt milites, & multitudo exercere,
ne otiosi novis rebus studeantur. Stratas, scribit
Isidorus, Romani per omnem pene orbem disposuerunt,
propter rectitudinem itinerum, & ne plebs esset otiosa, &
ad hujusmodi viarum munitiones rei sæpe dam-
nati fuerunt, ut ex Suetonio in Cajo colligere
licet. Videnturque in Hispania via Salamanica,
sive Argentea, & in Gallia viæ quædam militares
à Rom. constratae, ut taceam viam Appiam,
Pompejam, Valeriam & alias in Italia.

Lib. cap.
II.

Cap. 27.

Suetonius
in Octavio.

Manio.

atia.

Taro Lib.
e Lingua
Latina.Leges S.
Edwards.Nerva.
Trajanus.
Adrianus
mp.
. Severus
reprætor.partia-
us.

Per has Augustus primo juvenes modicis in-
tervallis, postea vehicula dispositi, ut celerius,
ac sub manu annuntiaretur quid ubique gere-
retur. Ad has locatae fuerunt Civitates, item
Mansiones, quæ manendi & quiescendi caussa ho-
spitia necessariis ad vitæ usum instrueta habue-
runt, & Mutationes. Sic enim vocavit illa ætas,
ubi veredos, jumenta, aut vehicula mutarunt
peregrinantes. Qui ad has igitur vias loca in An-
tonini Itinerario memorata non quærunt, à vero
& à via proculdubio aberrabit.

Nec pigeat hic notare, ad unum quodque mil-
liare per has vias columellas ab Imperatoribus
fuisse erectas cum notis numerorum incisis ad
millaria denotanda. unde Sidonius Apollinaris,

*Antiquus tibi nec teratur agger,
Cujus per spatium satis vetustis,
Nomen Cæsareum viret columnis.*

Iuxta has etiam sepultra utrinque posita & cla-
rorum virorum memoriae inscripta, ut præter-
euntes admonerentur & se esse, & illos fuisse
mortales. Ad harum etiam reparationem leges
(ut videre est in Codice Theodosiano De itinere
muniendo) certatum studia cunctorum festinare condu-
cibili devotione voluerunt. Et custodes aggerum
publicorum constituti fuerunt. In legibus etiam
nostris antiquis de pace quatuor Cheminorum, id est,
viarum sub majori indicio mentio habetur.

Sub Nerva, Britannia mentionem intermis-
sunt scriptores. Sub Trajano, defecisse videan-
tur Britanni, & subactos fuisse ex Spartiano con-
stat. Imperante autem Adriano, Iulius Severus
Insulæ præterat, qui cum contra Iudaos tunc tu-
multuantes evocatus esset, Britanni sub Roma-
na ditione teneri non poterant, nisi ipse Adria-
nus adiisset, qui cum tertium Consul esset anno
Christi 124, virtute exercitus hostes fudisse vi-
detur. Vidimus enim in nummo ejus Imperato-
rem cum tribus militibus quos tres Britannia Legiones repræsentare judico cum inscriptione
EXER. BRITANNICVS, & alium inscriptum
RESTITVTOR BRITANNIAE. Hic per in-
sulam multa correxit, murumque per LXXX past.
primus inter Barbaros Romanosque duxit. Stipi-
tibus magnis in modum muralis sepi funditus jactis at-
que connexis. Ob quam expeditionem Florus Poë-
ta in illum sic lusit:

*Ego nolo Cæsar esse,
Ambulare per Britannos,
Britannia.*

Scythicas pati pruinias.

Cui Adrianus rescripsit

*Ego nolo Florus esse,
Ambulare per tabernas,
Latitare per popinas,
Culices pati rotundos.*

Hoc tempore M. F. CL. PRISCVS LICINIVS
Proprætor fuit Britannia, qui fuit in expeditio-
ne Iudaica cum Hadriano, ut apparet ex hac In-
scriptione antiqua in mutilo marmore.

M. F. CL. PRISCO.
ICINIO. ITALICO. LEGATO. AVGVSTORVM
PR. PR. PROV. CAPPADOCIÆ
PR. PR. PROV. BRITANNIÆ LEG. AVG.

LEG. IIII. GALLICÆ. PRÆF. COH. IIII.
LINGONVM. VEXILLO. MIL.
ORNATO. A. DIVO. HADRIANO IN EX-
PEDITIONE IVDAIC.

Q. CASSIVS. DOMITIVS. PALVMBVS.

Sub Antonio Pio. (cujus constitutione qui in or-
be erant Romano cives Romani fuerunt effecti)
hoc bellum denuo exarsit, quod per Lollicum
Vrbicum legatum barbaris submotis, alioque
muro cespitito ducto ita restinxit, ut BRITAN-
NICVS diceretur, laudemque meruit singula-
rem quod Brigantes qui Genouniam provinciam
vicinam sub fide Romanorum infestassent, agri-
parte mulctaverat. Et hoc tempore ut ex Iabo-
leno colligimus, Sejus Saturnius Archigubernus
erat ex classe Britannica. An vero fuerit classis
Præfectus, vel primarius gubernator, aut Nau-
archa dixerint Iuris-periti.

Britanni bellum ex bello serentes; res sub An-
tonino Philosopho movere coeperunt. ad quas
componendas missus est Calphurnius Agricola,
& fœlici exitu consecisse videtur: *Quam Fronto*
Romanæ eloquentie non secundum, sed alterum decus, bel-
li hujus confecti laudem Antonino principi dederit. quam-
vis ille in ipso Vrbis palatio residens gerendi ejus mandas-
set auspicium, attamen veluti longæ navis gubernaculis
*præsidentem totius verificationis & cursus gloriam meru-
se testatus est. Militavitque tunc in Britannia Helvius*
Pertinax hoc ex bello Parthico translatus & retentus.

Commodo imperante omnia bellorum, sedi-
tionumque per Britanniam plenissima erant, Bar-
bari enim Britanni murum transgressi multa va-
starunt, Romanum ducem, & milites obtrunca-
runt, ad quos reprimendos missus est Vlpinus
Marcellus, qui eorum audaciam adeo fœliciter
contudit, ut ejus virtutem jam invidia lacera-
ret, & revocatus esset. *Hic Dux omnium vigilan-*
tissimus: cumque vellet cœteros qui cum ipso erant vigi-
lantes esse, duodecim tabulas, quales ex tilia fieri solent,
quotidie prescribebat vesperi, mandabatque uni ex suis,
ut alias aliis atque aliis horis perferret ad diversos mili-
tes, quo Imperatorem suum vigilare semper rati, ipsi mi-
nus dormirent. De cuius etiam temperantia hoc
adjungitur, Et quanquam somno alioqui resisteret na-
tura, tamen quo magis id facere posset, inedia perfecerat.
Nam ut ne pane repleretur, eum Roma ad se jubebat
exportari, ne paulo plus quam esset necesse, propter ve-
tustatem comedere posset. Verum illo revocato, pe-
titulanta in castra irrupit, & laxata militari di-
sciplina, Commodi imperium Britannici exer-

I citus

*Antonius
Pius. Imp.
Lollicus
Vrbicus
Proprætor.
Capitolinus
Panamans
in Arcadi-
cis.
Digell.
lib. 36.
Archigu-
bernius.
Antoninus
Philoso-
phus Imp.
Calphurni-
us Agrico-
la Propræ-
tor.
Eumenius.
Capitoli-
nus.*

*Vlpinus
Marcellus
Propræ-
tor.
Xiphilinus
è Dione.*